Національний університет цивільного захисту України
Національна академія Національної гвардії України (м. Харків)
Національна академія внутрішніх справ (м. Київ)
Одеський державний університет внутрішніх справ
Львівський державний університет внутрішніх справ
Національний аерокосмічний університет
«Харківський авіаційний інститут»
Хмельницький університет управління та права
імені Леоніда Юзькова
Київський інститут Національної гвардії України
Черкаська медична академія

Навчально-науковий інститут цивільного захисту
Кафедра управління у сфері цивільного захисту

Організаційно-управлінське та економіко-правове забезпечення діяльності Єдиної державної системи цивільного захисту (ЄДСЦЗ)

Матеріали
XI Всеукраїнської науково-практичної конференції

30 жовтня 2026 року

Черкаси

УДК 365.13:658
О 64

Рекомендовано до друку вченою радою
навчально-наукового інституту цивільного захисту
Національного університету цивільного захисту України
(протокол № 2 від 28 жовтня 2026 року)

Дозволяється публікація матеріалів збірника у відкритому
доступі комісією з питань роботи із службовою інформацією
у Національному університеті цивільного захисту України
(протокол № 6 від 27 жовтня 2026 року)

О 64 **Організаційно-управлінське** та економіко-правове забезпечення діяльності Єдиної державної системи цивільного захисту (ЄДСЦЗ): Матеріали X Всеукр. наук.-практ. конф., м. Черкаси НУЦЗ України – Івано-Франківськ : НАІР, 2026. – 364 с.

У публікаціях досліджуються: організаційно-управлінські засади функціонування ЄДСЦЗ; нормативно-правове регулювання діяльності ЄДСЦЗ; соціальне-економічне забезпечення діяльності ЄДСЦЗ; особливості організації та реалізації заходів цивільного захисту в умовах воєнного стану; соціальна реабілітація та медичне забезпечення в умовах воєнного стану; організаційно-правові основи антитерористичної безпеки держави; інноваційні технології та інформаційне забезпечення діяльності ЄДСЦЗ; організаційно-правові засади забезпечення безпеки та стійкості об’єктів критичної інфраструктури України в умовах ведення воєнних дій; міжнародне співробітництво та інтеграційні процеси у сфері цивільного захисту.

УДК 365.13:658

© Авторські тексти, 2026
НУЦЗ України, 2026

Шановні учасники конференції!

Від імені колективу Національного університету цивільного захисту України вітаю Вас з початком роботи XI Всеукраїнської науково-практичної конференції «Організаційно-управлінське та економіко-правове забезпечення діяльності єдиної державної системи цивільного захисту».

Цьогорічна конференція відбувається в надзвичайно складний для нашої держави час. Повномасштабна війна докорінно змінила характер загроз, з якими стикається українське суспільство, та поставила перед системою цивільного захисту нові, критично важливі завдання. Щоденні ракетні удари, масовані атаки безпілотників, обстріли об'єктів критичної інфраструктури та зростання техногенних ризиків вимагають від усіх суб'єктів цивільного захисту найвищого рівня готовності, оперативності та науково обґрунтованих управлінських рішень. За таких умов ефективне функціонування ЄДСЦЗ безпосередньо залежить від впровадження новітніх цифрових інструментів, модернізації систем оповіщення та посилення координації сил реагування. Важливим кроком у цьому напрямі стало створення розгалуженої мережі нових підрозділів координації ДСНС України. Особливу роль у забезпеченні сталого управління та збору аналітичних даних відіграє Державний центр управління в надзвичайних ситуаціях ДСНС України, взаємодія з представниками якого відкриває перед нашим університетом нові можливості для інтеграції академічної науки у реальні процеси стратегічного планування та оперативного реагування.

Особливого значення сьогодні набуває адаптація національної системи цивільного захисту до європейських стандартів, залучення України до Механізму цивільного захисту ЄС та впровадження найкращих світових практик для забезпечення стійкості держави. Переконаний, що наша конференція, посилена живою співпрацею з практиками та розробниками управлінських рішень ДСНС, стане важливою платформою для фахового діалогу, обміну науковими напрацюваннями й практичним досвідом, а також пошуку дієвих шляхів розвитку сучасної системи цивільного захисту.

Бажаю учасникам конференції плідної роботи, конструктивного діалогу, нових наукових ідей та практично значущих результатів. Нехай ваші напрацювання стануть вагомим внеском у розвиток системи цивільного захисту, зміцнення безпеки нашої держави та наближення Перемоги.

Слава Україні! Разом до Перемоги!

Ректор Національного університету
цивільного захисту України,
кандидат педагогічних наук, доцент,
лауреат Державної премії України в галузі освіти,
Заслужений працівник освіти України Ігор ТОЛОК

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

ТОЛОК Ігор – ректор Національного університету цивільного захисту України, кандидат педагогічних наук, доцент, лауреат Державної премії України в галузі освіти, Заслужений працівник освіти України;

ДЖУЛАЙ Олександр – перший проректор з навчальної роботи Національного університету цивільного захисту України, кандидат технічних наук, доцент;

РИБКА Євгеній – проректор з наукової роботи Національного університету цивільного захисту України, доктор технічних наук, професор;

ЦВІРКУН Сергій – начальник навчально-наукового інституту цивільного захисту Національного університету цивільного захисту України, кандидат технічних наук, доцент;

ЗЕМЛЯНСЬКИЙ Олександр – начальник навчально-методичного центру цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Національного університету цивільного захисту України, кандидат технічних наук, доцент;

ШЕВЧЕНКО Роман – начальник кафедри управління у сфері цивільного захисту Національного університету цивільного захисту України, доктор технічних наук, професор;

ПАЛЮХ Віктор – начальник науково-дослідної лабораторії з дослідження проблем управління у сфері цивільного захисту Національного університету цивільного захисту України, доктор наук з державного управління, старший дослідник;

КРИШТАЛЬ Тетяна – професор кафедри управління у сфері цивільного захисту Національного університету цивільного захисту України, доктор економічних наук, професор;

НЕНЬКО Юлія – професор кафедри мовної підготовки Національного університету цивільного захисту України, доктор педагогічних наук, професор;

ПАСИНЧУК Кирило – доцент кафедри підвищення кваліфікації та спеціалізованої підготовки у сфері цивільного захисту, кандидат педагогічних наук, доцент;

ПАНІМАШ Юлія – доцент кафедри управління у сфері цивільного захисту Національного університету цивільного захисту України, кандидат педагогічних наук, доцент.

Людмила ОЛЕФІР.....298
Наталя ОХМУШ.....61
Олександра ПАВЛОВА.....127, 168, 188
Віктор ПАЛЮХ.....49, 63
Юлія ПАНІМАШ.....222, 273, 282, 313
Оксана ПАРХОМЕНКО-КУЦЕВІЛ....65, 106
Евеліна ПЕЛИПЕНКО.....339
Антон ПЕРЕРВА.....280
Дмитро ПЛИНОКОС.....69
Максим ПОВАР.....71
Данило ПОВЕЛИЦЯ.....282
Максим ПОНОМАР.....342
Андрій ПОПОВ.....343
Марина ПОРОКА.....75
Станіслав ПОРОКА.....122
Тетяна ПОРТЯНКО.....284
Ростислав ПРИСЯЖНИЙ.....147, 150
Андрій РАЙЦЕВ.....77
Сергій РОТТЕ.....79
Костянтин РУДАКОВ.....287
Владислав РУЖИН.....208, 217
Маріна САВРЕЙ.....291
Юрій САМОЙЛОВ.....84
Катерина САРАХАН.....85
Сергій СЕРГЄЄВ.....310
Дмитро СЕРЕДА.....142
Олександр СЄМІЛЄТОВ.....88
Володимир СИДОРЕНКО.....317
Олена СИТНІКОВА.....90
Дмитро СКОРОБАГАТЬКО.....344
Оксана СЛУЦЬКА.....92
Андрій СМАГЛЮК.....94
В. СОБИНА.....210
Іван СОКОЛ.....96
Максим СТАЩУК.....224
Д. СТОЛЯРЧУК.....347
Юрій СУДНІЦИН.....303, 335
Сергій ТАРАСОВ.....75
Олександр ТАРАСЮК.....102
Михайло ТАЦІЙ.....39, 43
Олександр ТВЕРДОХЛІБ.....52
Олександр ТЕСЛЕНКО.....152
Ростислав ТКАЧУК.....259
Олександр ТИЩЕНКО.....243, 274
Олексій ТОЛМАЧОВ.....104
Димитрій ТОЛСТОНОСОВ.....224
Павло ТРИПАДУШ.....176
Катерина ТРИПОЛЬСЬКА.....293
Даніл ТРОХИМЕНКО.....130, 190
Олександр ТРУБЕНКО.....177
Георгій ТРУНЦЕВ.....226
Севастян ТРУШЕВСЬКИЙ.....106
Артем ФЕДУНІВ.....229
Богдан ФЕДЯКІН.....110
Юрій ФЕЩУК.....154
Вікторія ФІЛІППОВА.....291, 320
Наталія ФІЛІПСЬКА.....322
Михайло ХАРЛАМОВ.....349
Надія ХАРЧЕНКО.....352
Олександр ХАРЧЕНКО.....233
Сергій ХАРЧЕНКО.....305
Ігор ХМИРОВ.....112, 349
Анастасія ХМИРОВА.....112
Дмитрий ХРОМЕНКОВ.....154
Богдан ЦИМБАЛ.....230
Сергій ЦИМБАЛІСТИЙ.....152
Роман ЦИРЕНЬ.....114
Володимир ЦІКАНОВСЬКИЙ.....243, 274
Ярослав ЧЕБАНОВ.....294
Роман ЧЕРНИШ.....85
Софія ЧИЧУЖКО.....287
Іван ЧОРНОМАЗ.....144, 347
Вікторія ЧУБАНЬ.....168
Поліна ЧУФЕЩУК.....180
Денис ШВАЮН.....247
Олександра ШЕВЧЕНКО.....182
Роман ШЕВЧЕНКО.....204, 233
Наталія ШПОРТЮК.....117
Назар ШТАНГРЕТ.....235
Богдана ШТИКА.....120, 236
Олег ШУВАРСЬКИЙ.....33
Євген ШУЛЬГА.....122
Олена ЮШКЕВИЧ.....16, 176, 201, 247, 280
Віталій ЯКОВЧУК.....270
Олександр ЯЩЕНКО.....233
Dmytro BIEKHOVETS.....301
Maksym HANDZIUK.....256
Artem KALINCHAK.....140
Olha KRICHKER.....328, 334, 337, 342
Denys LYSENKO.....331
Rostyslav MASTIEROV.....220
Andrii MELNYCHENKO.....82, 140, 220, 256, 301, 331
Olga RYZHCHENKO.....286
Yevhen SAVENKO.....82
Yevheniia SHYKHOVA.....185
Olena ZALIZNYAK.....36

СЦЕНАРНЕ ГІС-МОДЕЛЮВАННЯ ПОТЕНЦІЙНИХ НАСЛІДКІВ ПОШКОДЖЕННЯ ГІДРОТЕХНІЧНИХ СПОРУД В УМОВАХ ВОЄННИХ РИЗИКІВ

Вікторія ФІЛІППОВА, докторантура-ад'юнктруа, ЦБ31а
НК – Андрій ГАВРИСЬ, к.т.н, доцент
Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

В умовах воєнного стану одним із пріоритетних завдань цивільного захисту є забезпечення безпеки та стійкості об'єктів критичної інфраструктури. Особливе місце серед них займають великі гідротехнічні споруди, аварійне пошкодження яких може спричинити комплекс взаємопов'язаних соціальних, техногенних та екологічних наслідків. Небезпека таких об'єктів визначається не лише можливістю безпосереднього руйнування, але й потенційним формуванням вторинних небезпечних процесів, пов'язаних із неконтрольованим переміщенням значних об'ємів води, пошкодженням транспортної та енергетичної інфраструктури, порушенням роботи систем життєзабезпечення та виникненням додаткових джерел техногенного забруднення.

Руйнування Каховської ГЕС засвідчило необхідність перегляду традиційних підходів до оцінювання безпеки гідротехнічних споруд в Україні. Воєнний фактор істотно змінює характер загроз, оскільки пошкодження об'єкта може відбуватися раптово, одночасно з порушенням систем управління, обмеженням доступу аварійно-рятувальних формувань та ускладненням проведення евакуаційних заходів [1]. За таких умов особливої актуальності набуває завчасне моделювання можливих сценаріїв розвитку надзвичайних ситуацій.

Однією з проблем організації такого прогнозування є недостатність або обмежена доступність детальних інженерних та гідродинамічних даних щодо окремих гідротехнічних об'єктів. Класичні гідродинамічні моделі прориву гребель потребують значного обсягу вихідної інформації про геометричні параметри споруди, характеристики можливого прориву, гідрографи витрат, морфологію русла та режими експлуатації водосховища. В умовах воєнних ризиків отримання та оперативне використання таких даних може бути ускладненим.

У зв'язку з цим одним із можливих напрямів удосконалення інформаційно-аналітичного забезпечення цивільного захисту є застосування сценарного геоінформаційного моделювання. Такий підхід не замінює детального гідродинамічного розрахунку, однак дозволяє за відкритими просторовими даними виконувати попереднє оцінювання потенційно вразливих територій, аналізувати альтернативні сценарії аварійних ситуацій та визначати просторові взаємозв'язки між джерелом небезпеки й об'єктами, що можуть потрапити до зони впливу.

Як приклад для апробації такого підходу може розглядатися Кременчуцька ГЕС та прилеглі до русла Дніпра території нижче за течією. Значний об'єм водосховища, рівнинний характер прилеглих територій, наявність населених пунктів, транспортної, промислової та іншої критичної інфраструктури зумовлюють необхідність завчасного аналізу можливих сценаріїв розвитку аварійної ситуації [2].

Для вирішення поставленої задачі доцільно використовувати цифрові моделі рельєфу, відкриті геопросторові дані та інструменти геоінформаційних систем. Просторовий аналіз може ґрунтуватися на врахуванні абсолютних висотних відміток місцевості, конфігурації руслової та заплавної мережі, локальних понижень рельєфу, природних і антропогенних перешкод, а також структури землекористування.

Важливим елементом такого підходу є застосування декількох сценаріїв розвитку надзвичайної ситуації. Доцільно розрізняти принаймні два базові сценарії: локальне пошкодження окремих критичних елементів гідровузла, що може супроводжуватися неконтрольованим скиданням води, та масштабне пошкодження напірного фронту з істотно більшим потенційним просторовим впливом. Використання сценарного принципу дає

можливість не обмежувати аналіз одним наперед визначеним варіантом події, а розглядати різні рівні інтенсивності та масштабу можливого впливу.

Подальшим етапом має бути інтеграція потенційних зон впливу з тематичними геоінформаційними шарами, що характеризують розміщення населення, житлової та промислової забудови, транспортної мережі, об'єктів енергетики, систем водопостачання та водовідведення, сільськогосподарських і природних територій. Такий підхід дозволяє перейти від простого картографування небезпечної зони до комплексного оцінювання просторової вразливості території.

Окремої уваги потребують об'єкти, пошкодження яких унаслідок затоплення може стати причиною вторинної надзвичайної ситуації. До них можуть належати промислові підприємства, склади небезпечних речовин, місця накопичення та видалення відходів, очисні споруди та інші потенційно небезпечні об'єкти. Тому під час сценарного аналізу важливо оцінювати не лише безпосередній вплив води, але й можливість каскадного розвитку техногенних та екологічних наслідків.

Практичне використання результатів такого моделювання доцільно передбачати насамперед під час планування заходів цивільного захисту. Просторова інформація про потенційно вразливі території може бути використана для уточнення планів реагування на надзвичайні ситуації, визначення пріоритетних напрямів евакуації населення, аналізу доступності транспортних маршрутів, вибору місць розташування сил і засобів цивільного захисту та попереднього визначення територій, які потребують першочергового захисту.

Перспективним напрямом є створення єдиного геоінформаційного середовища, в якому сценарні моделі потенційного затоплення поєднуватимуться з актуальними даними про населення, критичну інфраструктуру, транспортну мережу, потенційно небезпечні об'єкти та сили цивільного захисту. Регулярне оновлення таких даних дозволить використовувати ГІС не лише як картографічний інструмент, а як складову системи підтримки управлінських рішень [3].

Для підвищення достовірності оцінювання сценарний геоінформаційний підхід у подальшому доцільно поєднувати з гідродинамічним моделюванням. Це дозволить доповнювати просторову оцінку інформацією про швидкість руху води, можливу глибину затоплення, часову послідовність поширення проривної хвилі та інші параметри, необхідні для детального планування евакуаційних і аварійно-рятувальних заходів.

Отже, проблема безпеки великих гідротехнічних споруд в умовах воєнних ризиків потребує комплексного підходу, який поєднує сценарне прогнозування, геоінформаційний аналіз та оцінювання територіальної вразливості. Використання відкритих геопросторових даних і ГІС-технологій може забезпечити попереднє визначення потенційно небезпечних територій навіть за умов обмеженої доступності детальних інженерних даних. Такий підхід доцільно розглядати як інструмент інформаційно-аналітичної підтримки органів управління Єдиної державної системи цивільного захисту під час планування превентивних, евакуаційних та аварійно-рятувальних заходів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Havrys, A., Filippova, V., & Tur, N. (2024). Інформаційний аналіз систем захисту об'єктів критичної інфраструктури в період дії воєнного стану. Вісник Львівського державного університету безпеки життєдіяльності, 30, 173-187. https://doi.org/https://doi.org/10.32447/20784643.30.2024.17.

2. Гаврись, А., & Філіпова, В. (2026). Комплексне ранжування енергетичних і гідротехнічних споруд України за рівнем безпеки. Повітряна міць України, 2(9), 96–107. https://doi.org/10.33099/2786-7714-2025-2-9-96-107

3. Havrys A., Veselivsky, R., Pekarska, O., Liubovetskyi, O., & Filippova, V. (2025). Support system for management decision-making by heads of hydrological emergency situations liquidation using GEO-information technologies. Municipal Economy of Cities, 1(189), 416–427. https://doi.org/10.33042/2522-1809-2025-1-189-416-427.

Сергій ГОНЧАРЕНКО, Сергій ХАРЧЕНКО
КЛЮЧОВІ УПРАВЛІНСЬКІ ЗАВДАННЯ ЩОДО ЗАХИСТУ ОБ'ЄКТІВ ЗВ'ЯЗКУ ЯК КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ 305
Ольга ЗІНЬОВА
ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ, ЗАВДАНОЇ ОБ'ЄКТАМ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ УКРАЇНИ ВНАСЛІДОК ВОЄННИХ ДІЙ..... 308
Сергій СЕРГЄЄВ, Денис КАПУСТИНСЬКИЙ
РОБОТА ПОЖЕЖНОЇ АВТОМАТИКИ, ЇЇ АВТОНОМНІСТЬ ТА ВИКЛИКИ ЕКСПЛУАТАЦІЇ В КРИЗОВИХ УМОВАХ 310
Анна МАРКОВА, Юлія ПАНІМАШ
ШЛЯХИ ЗНИЖЕННЯ ТРАВМАТИЗМУ В ОРГАНАХ І ПІДРОЗДІЛАХ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ 313
Марина МАР'ЯН
ОСОБЛИВОСТІ ДАКТИЛОСКОПІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ПРИ ЛІКВІДАЦІЇ НАСЛІДКІВ РУЙНУВАНЬ ОБ'ЄКТІВ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ 315
Володимир СИДОРЕНКО, Анна ДЕМКІВ, Альона МИХАЙЛОВА
ІНТЕГРАЦІЯ ЗАХИСТУ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ В СИСТЕМІ НАЦІОНАЛЬНОЇ СТІЙКОСТІ 317
Вікторія ФІЛІППОВА, Андрій ГАВРИСЬ
СЦЕНАРНЕ ГІС-МОДЕЛЮВАННЯ ПОТЕНЦІЙНИХ НАСЛІДКІВ ПОШКОДЖЕННЯ ГІДРОТЕХНІЧНИХ СПОРУД В УМОВАХ ВОЄННИХ РИЗИКІВ..... 320

Секція 9. Міжнародне співробітництво та комунікації у сфері цивільного захисту

Ксенія ГУРТОВА, Наталія ФІЛІПСЬКА
МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ: ПЕРЕДОВИЙ ДОСВІД ТА ЗАВДАННЯ, ЩО ПОСТАЮТЬ ПЕРЕД УКРАЇНОЮ..... 322
Яна КИЗИМ, Олеся МІНЕНКО
DEVELOPING A SPECIALIST'S ENGLISH-LANGUAGE SOCIOCULTURAL COMPETENCE: OVERCOMING STEREOTYPES FROM CLASSICAL NORMS TO POSTMODERN INCLUSIVITY 324
Тетяна КРИШТАЛЬ, Юлія НЕНЬКО
КОНЦЕПТУАЛЬНІ АСПЕКТИ ГАРМОНІЗАЦІЇ ТЕРМІНОЛОГІЧНОГО АПАРАТУ У СФЕРІ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ..... 327
Olha KRICHKER, Olesia MINENKO
FOSTERING INTERNATIONAL COMMUNICATION VIA LEARNING ENGLISH..... 328
Максим ЛИСОГОР, Олеся МІНЕНКО
LINGUISTIC SECURITY AND POST-OCCUPATION LANGUAGE PRACTICES: CONSTRUCTING A NEW SOCIAL REALITY 330
Denys LYSENKO, Andrii MELNYCHENKO
ADAPTATION OF EUROPEAN APPROACHES TO ORGANIZING INTERAGENCY CIVIL PROTECTION EXERCISES IN UKRAINE 331
Давид МАРКЕВИЧ, Ольга КРІЧКЕР
ENGLISH FOR CIVIL PROTECTION INTERNATIONAL COOPERATION 334
Галина МАСЛОВСЬКА, Юрій СУДНІЦИН
ВАЖЛИВІСТЬ ІНТЕГРАЦІЇ ПІДРОЗДІЛІВ ДСНС УКРАЇНИ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО МЕХАНІЗМУ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ 335
Станіслав МАШТАЛЛЕР, Ольга КРІЧКЕР
ENGLISH AS A TOOL FOR INTERNATIONAL COMMUNICATION 337
Евеліна ПЕЛИПЕНКО, Світлана КОСЯК
ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ В УМОВАХ МАСШТАБНИХ ВОЄННИХ РИЗИКІВ: РОЛЬ МІЖНАРОДНИХ МЕХАНІЗМІВ РЕАГУВАННЯ ТА ВЗАЄМОДІЇ..... 339